

De älskade Mozart

Installation av Gerhard Nordström, galleriet på Härnösands Konsthall, till 19 okt.

Gerhard Nordström, målare och en av förgrundsfigurerna i den politiskt färgade konsten på 70-talet, skapade i slutet av detta decennium installationen "De älskade Mozart". Ett verk som sätter fingret på vår kulturella fernissa, att bakom den också kan dölja sig de mest inhumana reporna och knivhuggen. God konst och kultur är ingen hundra procentig intäkt för goda människor och handlingar. Krigsförbrytarna under andra världskriget sade sig vara känsliga individer, några rent av religiösa, och var intresserad av musik, litteratur och konst. Hur kunde de då utföra sina fruktansvärda handlingar?

I installationens portgång möts man av texter som beskriver hur de mest diktatoriska och diaboliska ledarna också kan ha en till synes humanistisk och "god" sida, i det här fallet Hitlers och andra naziledares intresse av klassisk musik, företrädesvis Mozart. En stor del av världens forskare finns inom den dödliga vapenindustrin, många av dem säger sig älska konst, litteratur, poesi och musik. Hur hänger denna till synes omöjliga ekvation ihop?

I utställningens inre rum står en stor flygel mitt på golvet, blankt svartlackerad liksom den tjocka ram som omgärdar ett "idolporträtt" av Hitler på väggen framför. På flygeln ligger notblad till skön Mozartmusik tillsammans med en SS-officers huvudbonad och skinnväska som har denne just kommit in i rummet. Som ytterligare blickfång står en handfull allvarliga porträtt av tyska krigsministrar uppställda på flygeln. Detta handlar helt enkelt om högsta form av kultur i Tyskland i början av 40-talet, statligt sanktionerad och av högsta rang – på mer än ett sätt. Som diametral kontrast till denna förgyllda värld framstår den andra väggen, grått tapetserad av närmare hundra porträtt av koncentrationslägerfångar, de degenererade, de icke önskvärda, de utrotningsbestämda.

Handlar det – i förlängningen - också om publiken till kulturen, om samhällets grå massa, vi, de andra? Hur oskyldiga, eller skyldiga, är vi till föreställningen? Vi möter som vi vet även i vår tid "goda" medborgare som kan göra det mest avskyvärda. Det oerhört viktiga och tunga i utställningens budskap överskyler allt, men den visuella inramningen, som rakt av skulle kunna ses som enbart illustration, bär genom sin precisitet och oromantiserande karaktär också på något undflyende och oroande. Det högtidliga arrangemanget, de detaljrika utensilierna, den blanka fernissan, den store ledaren i sin "ödmjuka och mänskliga" pose, handlar det inte om utstuderade upplägg vi också stöter på i våra dagar, i andra former med andra speglingar?

Som sagt, det gäller att titta bortom alla arrangemang och fraser, och fundera kring vad som gör oss till människor och inte till maskiner. Gerhard Nordströms gamla 70-talsverk har en direkthet och komplikation som aldrig går att avvisa. På samma sätt som den är ett politiskt ställningstagande så är den ett metakonstverk med en twist som bränner tanken. Installationen ingår vanligtvis i Ystads konstmuseums samlingar, och det är starkt och uppfordrande av Härnösands konstförening att ha gjort den tillgänglig häruppe.

Text och foto: Jan K Persson
Volym 2013-10-08